

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
(м. Івано-Франківськ)
Інститут проблем виховання НАПН України (м. Київ)
Мукачівський державний університет (м. Мукачево)
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (м. Хмельницький)
Бердянський державний педагогічний університет (м. Запоріжжя)
Базельський університет (м. Базель, Швейцарія)
Фонд фінансової підтримки «Антонівка» (м. Кассель, Німеччина)

«ФРЕБЕЛІВСЬКА ПЕДАГОГІКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИМОГИ, ТРЕНДИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

20-21 квітня 2023 року

**Збірник матеріалів Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)**

Івано-Франківськ, 2023

Педагогічний факультет ХДУ, 2023

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету (протокол від 27.11.2023 року № 8)

Фребелівська педагогіка в сучасній освіті: вимоги, тренди, перспективи: збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) 20-21 квітня 2023 / за заг. ред. Л.Є. Петухової, Н.А. Воропай, О.Е. Анісімової, І.В. Гриценко, А.С. Воляннюк. Івано-Франківськ. 2023, 157 с.

Редакційна колегія:

Петухова Любов Євгенівна, докторка педагогічних наук, професорка, деканеса педагогічного факультету Херсонського державного університету, голова Херсонської обласної громадської організації «Фребельтовариство».

Воропай Наталія Анатоліївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, в.о. завідувачки кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Анісімова Олена Едуардівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету, координаторка Освітнього центру Ф. Фребеля при педагогічному факультеті ХДУ.

Гриценко Ірина Валентинівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Воляннюк Анастасія Сергіївна, викладачка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Лисенко Неллі Василівна, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Коваль Людмила Вікторівна, докторка педагогічних наук, професорка, деканеса факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету.

ISBN 978-617-7090-76-1

©ХДУ, 2023

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Фребелівська педагогіка в сучасній освіті: вимоги, тренди, перспективи», яка відбулась 20-21 квітня 2023 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон – Івано-Франківськ).

У тезах розкриваються актуальні питання дошкільної та початкової освіти за напрямками: «Міжнародна партнерська взаємодія українських ЗВО», «Ретроспективний аналіз соціально-педагогічних передумов феномену педагогічної взаємодії у вихованні», «Впровадження фребелівських ідей в організацію педагогічної взаємодії», «Використання досвіду фребельпедагогіки для підвищення рівня мотивації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Впровадження ідей Ф. Фребеля в системі інклюзивного та спеціального навчання», «Модернізація середовища сучасних ЗДО на засадах фребельпедагогіки», «Професійна підготовка майбутніх педагогів в моделі трисуб'єктної дидактики».

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

Раєвська І.М. ФОРМУВАННЯ STEM-МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБОМ ДИДАКТИЧНОЇ СИСТЕМИ Ф. ФРЕБЕЛЯ.....	89
Терьохіна А.Р. АКТУАЛЬНІСТЬ ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКИ В СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ УМОВАХ.....	92
ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ Ф.ФРЕБЕЛЯ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОГО ТА СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ	
Гаврилюк Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКИ ЯК ЗАСОБУ ПРОПЕДЕВТИКИ СЕНСОРНИХ ВАД У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	94
Левітан Є.С. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ- ПЕДАГОГІВ ЗА ІДЕЯМИ Ф.ФРЕБЕЛЯ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОГО ТА СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	97
Макарова А.П. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВОГО НАБОРУ «ДАРИ ФРЕБЕЛЯ» В КОНТЕКСТІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ.....	100
Чекан О.І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ.....	104
Яковлева С.Д. ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКА НА ДОПОМОГУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТОМ.....	107
МОДЕРНІЗАЦІЯ СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНИХ ЗДО НА ЗАСАДАХ ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКИ	
Акімов В.Ю. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	112

- Виховання емоційного ставлення до збірно-розбірних ігор.
- Виховання інтересу до рухливих ігор.
- Заохочення дітей до участі в інсценувальній діяльності.
- Заохочення малечі до спільної гри за правилами.

Доцільно наголосити, що сучасна корекція порушення обов'язково проходить комплексно: спеціалісти корекційної освіти допомагають розставляти пріоритети, скласти список актуальних завдань, віддавши «пальму першості» найбільш нагальним. Використання елементів системи Фрідріха Фребеля у корекційно-розвитковій роботі з дітьми аутистами, індивідуальних та групових заняттях, підтримка та розуміння з боку сім'ї – забезпечить дитині максимально комфортні можливості для її всебічного розвитку та ефективній корекції порушення, у кожному конкретному випадку.

Список використаних джерел:

1. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Київ: Літера ЛТД, 2019. 144 с.
2. Балл Г.О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах). Житомир: Вид-во «Волинь», 2008. 232 с.
3. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.

УДК 376.091.2:342.951:37

Чекан О.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Один з найважливіших аспектів забезпечення прав освіти дітей з особливими освітніми потребами – це правове регулювання цієї сфери. У нашій країні існує законодавство, що регулює права дітей на якісну освіту і встановлює обов'язки держави забезпечити доступ до освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

А саме, в Україні є Конституція [5], яка гарантує право на освіту для всіх громадян. Крім того, є закони, які стосуються освіти дітей з особливими освітніми потребами, такі як: Закон «Про освіту» [2], Закон «Про освіту осіб з особливими потребами» [1], Закон «Про основи здоров'я людини» [3], Закон «Про соціальну захищеність інвалідів в Україні» [4] та інші нормативно-правові акти. Ці закони встановлюють правила і стандарти, які повинні бути враховані при організації освітнього процесу для дітей з ООП.

Відповідно до Конституції, кожен громадянин України має право отримувати освіту. Закон «Про освіту» [2] передбачає, що діти з ООП мають право на доступну та якісну освіту, а також на додаткову підтримку, яка допоможе їм здобути освіту на рівні, який відповідає їхнім здібностям та потребам.

Згідно з Законом «Про основи здоров'я людини» [3], держава зобов'язана забезпечити умови для збереження та зміцнення здоров'я дітей, зокрема, тих, які мають ООП.

Закон «Про соціальну захищеність інвалідів в Україні» [4] визначає соціальні та правові гарантії для інвалідів, серед яких є і діти з ООП. Зокрема, діти з ООП мають право на безкоштовну медичну допомогу, реабілітацію та інші соціальні послуги.

Окрім цього, існують інші нормативні акти, які регулюють освіту дітей з ООП, зокрема: Положення про організацію навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливими освітніми потребами:

- Затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 27.08.2019 № 1002 [7].

- Лист Міністерства освіти і науки України про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році, від 06.09.2022 № 1/10258-22, встановлює вимоги до організації освітньо-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з ООП, зокрема щодо створення спеціальних умов для навчання та забезпечення необхідної технічної бази та обладнання [6] і т.д.

Одним із важливих документів, що стосуються освіти дітей з ООП, є «Стратегія реформування освіти в Україні на період до 2021 року» [9]. Цей документ передбачає розвиток інклюзивної освіти як одного з головних пріоритетів державної політики. На сьогодні у нашій країні діє ряд програм і проектів, які мають на меті забезпечити якісну освіту для дітей з ООП. Наприклад, програма «Інклюзивна освіта», яка передбачає розвиток інклюзивної освіти в українських школах та інших освітніх закладах [8]. Програма передбачає проведення ряду заходів, спрямованих на розвиток

інклюзивної освіти, зокрема, надання методичної та практичної допомоги педагогам, оновлення освітніх програм та матеріалів для дітей з особливими потребами, організацію підготовки спеціальних педагогів, які працюють з цією категорією дітей.

Однак, незважаючи на наявне законодавство та програми, інклюзивна освіта в Україні залишається великим викликом для держави, батьків та спеціальних педагогів. Багато дітей з ООП все ще не мають доступу до якісної освіти через відсутність необхідного обладнання, кваліфікованих спеціальних педагогів та інших ресурсів.

Отже, законодавче та нормативно-правове забезпечення освіти дітей з ООП – це дуже важлива тема, яка вимагає більшої уваги та підтримки від держави та суспільства в цілому. Нам потрібно працювати разом, щоб забезпечити якісну освіту для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту осіб з особливими потребами» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII // Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (Дата звернення: 26.03.2023)
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-19 // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Дата звернення: 26.03.2023)
3. Закон України «Про основи здоров'я людини» : Закон від 19.11.2010 р. № 2801-VI [Електронний ресурс]. – Київ : Верховна Рада України, 2010. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-17>.
4. Закон України «Про соціальну захищеність інвалідів в Україні» : Закон від 21.03.1991 р. № 875-XII [Електронний ресурс]. – Київ : Верховна Рада України, 1991. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
5. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Парламентське видавництво, 1996. – 55 с.
6. Лист Міністерства освіти і науки України про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році (№ 1/10258-22 від 06.09.2022) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-20222023-navchalnomu-roci.i>
7. Положення про організацію навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливими освітніми потребами, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 27.08.2019 № 1002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/2021/01/18/polozhennya-pro-organizaciyu-navchalno-vihovnogo-procesu-v-zagalnoosvitnih-navchalnih-zakladah-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-27-08-2019-.pdf>.
8. Програма «Інклюзивна освіта» : затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 27.07.2017 р. № 1009 // Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/inklyuzivna%20osvita/prohrama-inkliuzivna-osvita.pdf> (Дата звернення: 26.03.2023)

9. Стратегія реформування освіти в Україні на період до 2021 року : затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 р. № 65-р // Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/3/10-strategiya-reformuvannya-osviti-2021.pdf> (Дата звернення: 26.03.2023)].

УДК 373:376-056

Яковлева С.Д.,
*докторка псих. наук,
професорка, професорка кафедри
спеціальної освіти ХДУ*

ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКА НА ДОПОМОГУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Сьогодення диктує нові правила та методики щодо виховання нового молодого покоління. Але не можна не використовувати ідеї, які були запропоновані відомими науковцями та вчителями щодо виховного процесу дітей. Особливої уваги потребують діти з порушенням психофізичного розвитку. Вони потребують соціалізації, яка неодмінно пов'язана з вихованням, розвитком естетичних цінностей та загальним психічним розвитком дитини.

Ідеї Ф. Фрєобеля, який вважав виховання основним процесом, а ігрову діяльність як ведучу у дитячому віці, ми широко використовуємо і сьогодні. Розвиток дитячої психіки поєднується з розвитком фізичного здоров'я дитини, на що зауважував Ф. Фрєобель у своїй теорії розвитку дитини.

Найбільшу частину дітей з порушенням інтелектом складають діти з труднощами у навчанні або діти з затримкою психічного розвитку. Це велика і цікава за своїми особливостями група дітей, які потребують значної уваги та особливої участі у розвитку.

Дошкільний вік характеризується переважанням ігрової діяльності. згодом, коли дитина вступає до школи, ця ігрова діяльність змінюється навчанням, хоча ігрова діяльність не усувається з життя дитини і вона ще довго буде займати чимале місце у її житті. Гра є тією основою життя, яка пізніше замінюється суспільними відносинами, а для дітей – це школа навчання. Діти здобувають певний досвід взаємовідносин, стосунків, вчать певним правилам

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>